

第一章

陶器概述

宋伯胤

美国人类学家和科学家的创始人摩尔根(1818-1881)曾经说过：“在人类进步的道路上，发明与发现层出不穷，成为顺序相承的各个进步阶段的标志。”

史前考古学家把一部人类文明史分成石器、铜器和铁器三个连续的时期。石器时期中的新石器时代，则是以磨光石器和制作陶器作为分界的标志而载入史册的。在新石器时代，原始人阶段已经结束。中国人的地区分型现象已很显著。

但是，在全世界并不是所有的民族都会制作陶器的。根据英国人类学家约翰·卢博克(1834-1915)，德国地理学家奥斯卡·佩舍尔(1826-1875)和英国牛津大学人类学家教授兼大学博物馆馆长爱德华·伯·泰勒(1832-1917)的调查研究：“在澳大利亚，在加利福尼亚，在哈得逊湾区，都不知道制陶技术。”在大多数南洋群岛上都不知道有陶器。“摩尔根还指出：“哪些处于蒙昧社会的无园艺印第安人，如阿撒巴斯卡人，加利福尼亚诸部落和哥伦比亚河流域的部落，则根本不知道使用陶器。”他们的容器有的是用木头挖成，有的是一节竹筒，有的用葫芦，有的用贝壳，有的以树皮或兽皮制成，少数就用自己的双手尾盛水的器皿。

虽是这样，但制陶技术的出现对便于烹煮食物，改善生活，确是开辟了一个新纪元。陶器广泛使用也是定居村社的很好的证明。

那么，陶器是怎样发生的？过去讨论总是从泰勒在《人类远古研究史》一书中引用的戈盖的推测说起，而较为忽视的则是摩尔根关于陶器发生的技术背景的论述。戈盖说：“人们先将粘土涂在这样一些容易着火的容器之上，以免被烧毁，以至后来他们发现单单用粘土本身即可达到这个目的，于是世界上便出现制陶术了。”这样的推测，结合考古学和人类的发现看是可能的，但不能一概而论，因为有些民族制陶器方法就不是这样的。但应看到，无论那种方法都不是陶器发生的主要条件，它的发生，正如摩尔根所指出的：“人类必定先有村居生活，并且，简单的技术先要达到相当进步的水平，然后才会制造陶器。”这里说的出现在制陶技术之前的技术是些什么呢？摩尔根接着说是“对食物的某种程度的掌握，木制的器皿，树皮纤维的手工织业，筐篮的编织，弓箭等等。”换言之，即是指火的利用，磨制石器，兽骨和鱼骨的加工，砍挖木器和编织等技术而言。在当时，这些技术的出现，无异是一场惊天动地的革命；特别是复合工具——把石斧捆绑在木棒上，把石镞按在树枝上——的制成，在原始社会的经济生活中是起过相当大的促进作用的。但从制造这样或那样工具或武器的原料来看，被人利用的第一种原料是石头，还有木头，兽骨，鱼骨植物纤维等。总之一句话，都是天然生成的有限的材料。这就必然限制着工具的制造和发现。

但是，陶器的发生就完全和这不同了。它所利用的是全新的“人造材料。”在一部物质文化史上，它不仅是人类使用的第一种非天然原料，而且由于它所揭示的大自然的奥秘而直接导致着以后陆续出现在文明世界的金属的冶炼，玻璃的熔制以及瓷器的烧成，等等。这种科学发现和发明，正如康德所认为的新的发现“都是源于以前的发现”。

关于这种人造的新材料的组成和性能，张福康教授的解释是：“用粘土烧制陶器，则不但改变了自然物的形态，

也改变了它们的本质。粘土是由某些岩石风化的产物，如云母、石英、长石、高岭、多水高岭、方解石，以及铁质，有机物等所组成，在以800C以上的温度烧成时。粘土中发生一系列复杂的化学变化，包括失去结晶水，晶形转变固相反应，以及低供熔玻璃相的产生等。”从而和那些用天然材料制成或加工的容器比较，陶器的原料具有耐火性和烧结性。不易腐蚀；可塑性强，根据不同的需要，可以制成各式各样的器皿，还有一定的抗氧化的性能，使用时间较久，等等优点。

因此，可以这样说，陶器的出现，不能简单地理解为智慧火花的并进，更不能把它当作偶然到的“机遇发现”。它应该是在一定社会历史和技术条件下产生的并对物质环境改造的能力的反映；应该是人类在长期的社会实践过程中，依靠自己的直观和洞察力对自然规律的发现和运用的结果；还应该把它看作是人类对水、火和泥土的征服。对此，历史学家郭沫若在它写的一首词里，给陶器的出现作出了富有哲理的科学解释，充分显示着艺术可以产生并揭示真理的动力。这首词是：“土是有生之母，陶为人所化装，陶人与土配成双，天地阴阳酝酿。水、火、木、金协调，宫、商、角、徵交响。汇成陶海叹汪洋，真是森罗万象。”（《西江月》）

根据我国已经发现的考古学和人类学的材料，目前对陶器的发生虽然还很难作出更多的阐述。我国最早的陶器到底是什么样子的？也还没有见过。但从陶器出现以后的漫长的历程看，它的发展的确是非常惊人的：它不仅逐渐成为人类生活中的多功能的器物，而且它还发展和产生了存在于社会和生活之中的实用美学；具有感情色彩的样式；萌生于动物的造型和装饰以及线条与色彩的美。因此，说它是“森罗万象”，我看是最为确切的概括。

现在发现的我国早期的陶器，是在黄河流域新石器时代早期遗址里得到的。这类遗址是以磁山和裴李岗为代表的。

裴李岗在河南省新郑县。磁山位于河北省的武安县。两处遗存的年代相当，约在公元前六千年左右，或者裴李岗要略早一点。

裴李岗和磁山遗址出土的陶器都是手制的，器壁厚薄不匀，器物也很简单。习见的有钵、钵、壶、罐和三足或四足钵，器物表面大都是素面，只在少数器表上出现了绳纹、划纹、篦点纹，剔刺纹等。烧成温度为700 C-960C，陶质松散，质地也较粗糙。另外，裴李岗还出土了几件陶塑羊头和猪头。磁山还发现有一片简单的画红色曲折纹的彩陶。由此可以看出，我国八千年前陶器在工艺上虽然还很简单浅近，但已初具规模，有一定的技巧，绝不是刚刚坠地的陶器，更不能说是我国最早的陶器。

另一方面，在裴李岗出土的陶羊头和猪头，是比制陶工艺更有意义的发现。

关于新石器时代陶塑艺术品的出现，美国佛蒙特大学哈维兰教授认为“大约在二万五千年前，人们就看到这种应用了，当时用陶土烧制小雕像，但当时并没有制造器皿。”在我们中国的新石器时代早期遗存里，陶塑品是陶制器皿同时发现的，而且为数极少。但“人类学家感兴趣的是各种雕刻艺术品从自然中汲取出什么？为什么要这样汲取。人类学家对于传统延续的程度，以及艺术的意义会有什么发展或变化也感兴趣”。

不仅如此，从磁山那片画彩陶片延续发展，相继出现的仰韶文化、大汶口文化和马家窑文化的绚丽多姿的画彩陶器，其中最有代表性的是西安半坡出土的几只鱼纹罐，人面

鱼网纹盆和大汶口出土的八角星纹陶豆。前者虽是取材于生活，但它没有受再现物体的限制，抛开鱼和人面外部表面的线条，而是在洞察本质的基础上，用极为简单的几笔就把所要描画的对象组织在一个简化的结构中，赋予观赏者一个“白马非马”的新概念。一部可供研究史前社会环境、意识形态和审美活动的中国彩陶历史，就是这样以它的简化性、实用性，对大自然的鉴赏力和审美观以及具有象征性的颜色而登上艺术殿堂的。

不仅如此，从裴李岗那几件陶塑羊头和猪头延续发展，相继出现的人头陶器盖，猪形陶哨，陶鸟(以上西安半坡)，鹰形陶鼎(陕西华县太平庄)，人头陶壶(陕西洛南)，人头彩陶瓶(甘肃秦安)，陶塑人形，陶猪，陶羊，陶鱼(以上浙江河姆渡)、陶塑人头(河姆渡上层马家浜文化)、猪形陶鬲(山东大汶口)、狗形陶鬲(山东三里河)，以及最近几年在辽宁建平县牛河梁、喀左县东山嘴等地出土的陶女神头像，陶塑孕妇像等等都是典型的仿生造型。它们赋予人类对朝夕相处的动物以及对祖先或母亲的崇拜尊敬的感情和态度，以表现性的形式和艺术的生命；同时，也给人以美的享受和满足。因此，这些作为艺术品的陶器，它所显示的不只是它的丰富表现力，而且还有被它的魔力所唤起的对思维与情感赖以存在的那个客观世界的了解。

继“村落农业”高度发展的仰韶文化之后，大约在公元前4000年末至公元前3000年间，河南、山东、湖北、浙江地区的龙山文化、良渚文化几乎同时出现在我们这块土地上。龙山文化的制陶工艺，已普遍使用快轮旋制的技术，选用的原料是一种可塑性大的黑土和黄粘土。常见的器形有杯、豆、鬲、壶、鼎等。器物上的流、把、盖一类附件也增加了，并且都是手制的。器表以素面为主，但也喜欢用镂孔作装饰。那种器壁厚度1.5毫米，薄如蛋壳的高柄杯是龙山文化制陶工艺达到很高水平的代表作。特别是在烧陶技术方

面，他们已经学会控制陶器颜色的技法，每每是在烧成将近结束的时候，采用熏烟的方法，将大量的碳渗入坯体，结果就出现了表里黑黑、光亮如漆的黑陶器。这样，在文化借用或传播中，这种熏烟渗碳的技法至今还在山东日照一带流传着。

从商周时代开始，由于社会经济的发展，各种手工业的兴起以及物质需要和精神生活的追求，陶器服务于人类的路子更广阔了：除了生活用陶外，应用在建筑业上的有陶板瓦、陶半瓦当、陶钉、陶筒瓦、陶排水管、陶方砖和陶井圈；应用在青铜冶铸上的有陶钳锅，陶质内外范和陶模；应用在铸造金属货币上的有各种钱范；应用在冶铁工艺上的有各种铁农具的陶范和范芯，等等。这样，陶器一词的含义，也就远远超过器皿的范围，甚而还另立门户，自成一个系统。例如，专为随葬制作的明器便是。

明器，即“神明”之器。它是人类信仰的产物，亦即是活着的人相信死者的灵魂是不会消灭的。他们死后必将在另一个世界里重新恢复生活，因而把他生前使用过的或者喜欢用的东西，照样仿制出来埋在墓葬里。用作明器的质料很多，石头的、木头的、金属的、骨头的都有。从考古发现看，出土的陶质明器数量最大，约有人俑、伎乐、宅屋、楼阁、作坊、车船、井灶、杵臼、台座、鸟兽虫鱼，等等。最早的一件陶质明器是在江苏邳县大墩子新石器时代遗址里发现的一座陶屋模型。在殷商时代，多数是用活人殉葬的。在一座大奴隶主的墓葬里，发现的殉葬人就有164人之多。而陶质的人俑在这个时代仅仅发现了两个被捆绑的男女灰陶俑。到了秦汉两朝，“似是生人”的陶俑，更为流行，直至唐宋。其中举世闻名的秦始皇陵的七千兵马俑便是我国古代土生土长的具有巨大艺术生命力的雕塑群像。从山东出土的陶乐舞杂技俑，四川出土的陶说唱俑，以及摇钱树陶座和蛙首人身陶座来看，它们都是汉代艺苑奇葩，也都是艺术家创作的一

座座雕塑而不是工艺品。它们给人最为深刻的印象是它唤起了我们这些活生生的人的共鸣；是那种一眼就可看出的充盈丰满的生命力。无论是它们的形体、姿态或举止，都是那么熟悉，简直就是现实生活的再现。它们都联系着人的思想和愿望，都贯注着人的情感，都和我们的民族传统紧密关联着。特别是在许许多多的细部，我们可以窥探出艺术家的深刻的理解力和表现才能，例如那件灰陶蛙形插座的便便大腹，例如那件彩绘乐舞杂技陶俑群中三个表演“筋斗”的倒挺平直的一双圆溜溜的双腿，便是最好的证明。还应看到，在如此丰富多采的陶俑中，无论所表现的是属于礼仪、制度、风俗、习惯或者各式各样的生活，无论陶俑本身所说明的有关服饰、冠带、建筑、用器等等，它们最大的特点是忠实于它所存在的社会环境和历史条件。汉就是汉，唐就是唐，这里是没有什么差池的。因此，在我们尽情欣赏这些陶俑的造型美的同时，还应看到它对文献材料的不足或“语焉不详”所起的说明、印证、介释和补充的巨大作用。例如，这里提供欣赏的广州东汉墓出土的那件陶船便是。这是因为我国虽是一个拥有悠久历史的内河航行的国家，除了在江苏武进、福建连江和广东化州出土几艘从战国到东汉的独木舟外，谁也不知道汉代的货船是个什么样子？现在看看这件作为随葬明器的分做前、中、后三舱，船头有锚，船尾有舵的陶船，岂不是胜读十年书吗？

在漫长的历史长河里，陶器虽然曾是人类主要的生活用器；也曾被人当作新的材料来代替木头或青铜，但是，随着社会经济的发展，科学技术的进步，以及新材料的不断出现，再加上陶器本身具有的某些不可克服的缺点，于是它就慢慢地失去了往昔的重要地位，代之而起的是“本是同根生”的瓷器和另外几种陶土或釉料的发现和使用。如类琉璃的玻璃，低温铅釉的釉陶和紫砂陶器等。

紫砂陶器是用江苏宜兴南部埋葬的一种特殊的陶土——紫泥烧制成的。这种陶土，外观呈紫色或紫红色，含铁量大，有良好的可塑性，干燥收缩率是3.8%，烧成温度以1150 C为宜。

紫砂陶器的历史，大致要从北宋算起。如就制法看，它既继承了宜兴地区自东汉开始就烧造陶器的“圈泥”法，但更多的是学习和借用制锡手工业的“镶身”技法。

紫砂陶器，在一开始是与宜兴地区产茶和饮茶风尚有关。到了明代中叶以后，它又见重于江南的文人雅士，于是逐渐出现了壶艺，诗词，法书与篆刻相兼于一体的茶具，成为文化的组成部分。“陶人传百代，中华土一丸”，写在中国这部八千年陶器史上的光辉篇章，是千千万万无名医师，无声无息孜孜努力的结果幸而留传下姓名的是少数。愿我们永远记着他们的功勋。

生词解释

生词	拼音	解释
创始人	chuàngshǐrén	ผู้ริเริ่ม ผู้ก่อตั้ง
显著	xiǎnzhù	เห็นได้อย่างชัดเจน
容器	róngqì	ภาชนะใส่ของ
忽视	hūshì	ละเลยไม่ให้ความสนใจ
粘土	niántǔ	ดินเหนียว
器皿	qìmǐn	ภาชนะ
纤维	qiānwéi	เส้นใยสังเคราะห์
筐篮	kuānglán	ตะกร้า
编织	piānzhī	จักสาน
砍挖	kǎiwā	ขุด ตัด
石斧	shífǔ	ขวานหิน

捆缚	kǔnfú	มัด พันให้แน่น
木棒	mùbàng	ท่อนไม้
按	àn	วางไว้
石磁	shízú	จอบหิน
原料	yuánliào	วัตถุดิบ
揭示	jiēshì	แสดงให้เห็น
奥秘	àomì	เร้นลับ
冶炼	yěliàn	หลอม
熔制	róngzhì	ทำเป็นรูปขณะละลาย
性能	xìngnéng	คุณสมบัติ
云母	yúnmǔ	ซีอิ๋น
石英	shíyīng	ซีอิ๋น
长石	chángshí	ซีอิ๋น
高岭	gāolíng	ดินเกาลิน
方解石	fāngjiěshí	หินเหล็ยม
铁质	tiězhì	ธาตุเหล็ก
优点	yōudiǎn	จุดเด่น
实践	shíjiàn	ปฏิบัติ
依靠	yīkào	อาศัย
直观	zhíguān	มองโดยตรง
洞察力	dòngchá lì	ใช้วิจารณ์ญาณ
酝酿	yùnniàng	หมักข้าวทำเหล้า
协调	xiétiáo	ปรับ
阐述	chǎnshù	กล่าวพรรณนา
确切	quèqiè	ระบุให้ชัด
概括	gàikuò	รวม โดยรวม
碗	wǎn	ภาชนะใส่อาหาร
钵	bō	บาตร ชาม

壺	hú	กาน้ำ
罐	guàn	ไห
素面	sùmiàn	ผิวเรียบไม่มีลาย
绳纹	shéngwén	ลายเชือกทาบ
划纹	huàwén	ลายบากหรือลายขีด
篦点纹	bìdiǎnwén	ลายหวี
刷刺纹	tuānwén	ลายจำหลัก
曲折纹	qūzhéwén	ลายคดโค้ง
汲取	jíqǔ	รับ ชิม ชั้บ
表面	biǎomiàn	ภายนอก
黑土	hēitǔ	ดินดำ
黄粘土	huánɡniāntǔ	ดินเหนียวสีเหลือง
坯体	huītǐ	รูปภาชนะ
漆	qī	รัก
冶铸	yězhù	หลอม ถลุง
明器	míngqì	ของจำลองฝังไปกับคนตาย
灵魂	línghún	วิญญาณ
再现	zàixiàn	ปรากฏใหม่อีกครั้ง
丰富多彩	fēngfùduōcǎi	มากมายหลายแบบ
铅釉	qiānyòu	เคลือบด้วยสารตะกั่ว

艺术考古词汇

层出不穷	=	ปรากฏอยู่ทุกชั้นดิน
顺序相承	=	รับสืบทอดต่อกันมาตามลำดับ
磨光石器	=	เครื่องมือหินขัด
分界的标志	=	เครื่องหมายแบ่งเขต
蒙昧社会	=	สังคมที่ล้าหลัง

盛水的器皿	=	ภาชนะสำหรับตักน้ำ
烹煮食物	=	หุงต้มอาหาร
改善生活	=	ปรับปรุงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น
一概而论	=	กล่าวโดยรวม
村居生活	=	ความเป็นอยู่แบบชนบท
惊天动地	=	ยิ่งใหญ่ สะท้านฟ้า
复合工具	=	เครื่องมือที่ใช้ประกอบกับเครื่องมืออื่น
人造材料	=	วัสดุที่คนสร้างขึ้น
非天然原料	=	วัสดุคืบที่มีได้มีโดยธรรมชาติ
化学变化	=	การเปลี่ยนแปลงทางเคมี
耐火性	=	มีคุณลักษณะที่ทนไฟสูง
烧结性	=	มีคุณลักษณะที่เผาแล้วแข็งง่าย
不易腐蚀	=	ไม่เปื่อยหุพังง่าย
可塑性强	=	มีคุณสมบัติพิเศษในการขึ้นรูปปั้นได้ง่าย
抗氧化	=	เป็นปฏิปักษ์ต่อออกซิเจน
智慧火花的并进	=	เป็นความเจริญแก่ชั่วประเดี๋ยวเดียว
机遇发现	=	การค้นพบโดยบังเอิญ
自然规律	=	กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ
科学解释	=	การอธิบายทางวิทยาศาสตร์
森罗万象	=	มีปรากฏทุกอย่าง
考古学	=	วิชาโบราณคดี
人类学	=	วิชามานุษยวิทยา
多功能	=	มีความสามารถหลายด้าน
器壁厚薄不均	=	ผิวเคลือบดินเผาหนาบางไม่เหมือนกัน
延续发展	=	เจริญสืบต่อกันลงมา
仰韶文化	=	วัฒนธรรม仰韶
大汶口文化	=	วัฒนธรรมต้าเหวินโข่ว
马家窑文化	=	วัฒนธรรมหม่าเจียเฉียว

绚丽多姿	=	สวยงามหลากหลาย
画彩陶器	=	ดินเผาเขียนสี
取材于生活	=	ได้ข้อมูลจากชีวิตความเป็นอยู่
受再现物体的限制	=	ได้รับข้อกำหนดจากรูปแบบของสิ่งของในปัจจุบัน
简化性	=	ทำให้เป็นแบบคร่าว ๆ ง่าย ๆ
实用性	=	เหมาะต่อการนำมาใช้
鉴赏力	=	น่าชื่นชม
审美观	=	แนวคิดในด้านความงาม
延续发展	=	มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง
典型	=	ต้นแบบ แบบฉบับ
仿生造型	=	จำลองจากของจริง
普遍使用	=	นำมาใช้อยู่ทั่วไป
快轮旋制	=	ระบบการใช้เป็นหมุน
用镂空作装饰	=	ใช้ลายฉลุเป็นเครื่องประดับ
活人陶葬	=	การฝังคนเป็นไปกับศพ
雕塑群像	=	กลุ่มประติมากรรม
陶乐舞杂技俑	=	ตุ๊กตาดินเผา นักกายกรรม

问答题

1. 史前考古学家把人类文明史分成几个时期?
2. 世界上每个民族都会制作陶器吗? 为什么?
3. 为什么说制陶技术的出现会改善人们的生活?
4. 人们是怎么样制陶呢?
5. 中国最早期的陶器是在哪儿发现? 它们形状是怎么样
的?

6. 裴里岗和磁山出土的陶器是怎么样子的?
7. 请说说仰韶文化的陶器。
8. 商周时代的陶器是当时人们所需要的物质, 你知道为什么吗?
9. “明器”是什么? 中国在什么时代开始采用“明器”?
10. 请说说紫砂陶器的历史。

บทแปลบทที่ 1
เครื่องปั้นดินเผาโดยสังเขป
ซ่งเปื้ออิน

มอร์แกน นักมนุษยวิทยาและผู้ริเริ่มทางด้านสังคมมนุษยวิทยาของอเมริกา (1818-1881) ได้เคยกล่าวไว้ว่า บนเส้นทางแห่งความเจริญของมนุษยโลกนั้น การประดิษฐ์คิดค้นและการค้นพบกันอย่างมาก ภายใไม่รู้จักรวมกันจนทำให้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญของแต่ละยุคที่สืบทอดต่อกันลงมาอย่างมีระเบียบ

นักโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์แบ่งส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์แห่งความเจริญรุ่งเรืองของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ออกเป็นสมัยหิน สมัยสำริด และสมัยเหล็ก เป็นยุคต่อเนื่องกัน 3 ยุค ยุคหินใหม่ซึ่งจัดอยู่ในยุคหินนั้น คือยุคที่มนุษย์รู้จักนำเอาหินมาประดิษฐ์ทำให้เกิดความมั่นใจและรู้จักทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นสัญลักษณ์ในการแบ่งยุค แล้วจุดบันทึกลงในหน้าประวัติศาสตร์ว่าอยู่ในสมัยหินใหม่ นับจากนั้นขั้นตอนของมนุษย์ดึกดำบรรพ์ก็ได้จบสิ้นลง การแบ่งรูปแบบของศิลปะตามเขตของคนจีนก็ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

แต่ว่า ในโลกนี้มีได้หมายความว่ามนุษย์ทุกชนชาติจะรู้จักทำเครื่องปั้นดินเผาทั้งหมด จากการศึกษาของเฮียทาน หลูเปื้อเค่อ (1834-1915) นักมนุษยวิทยาชาวอังกฤษ นักภูมิศาสตร์ชาวเยอรมัน เอ้าซีเอเจย์ แมย์เส่อเฮ่อ (1826-1875) และศาสตราจารย์ทางด้านมนุษยวิทยาชาวอังกฤษจากมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด และผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานของมหาวิทยาลัย เซอร์เฮ็ดเวิร์ด เทเลอร์ เบิร์นเนต (1832-1917) กล่าวไว้ในงานวิจัยว่าที่ออสเตรเลียแคลิฟอร์เนียและเขตฮาวฮัดสัน ผู้คนในแถบนี้ต่างไม่รู้จักรเทคนิคในการทำเครื่องปั้นดินเผาเลย บนพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่เกาะทางทะเลใต้ ส่วนใหญ่ไม่รู้จักรเครื่องปั้นดินเผา มอร์แกน ยังชี้ให้เห็นว่า พวกที่อยู่ในสังคมอันมีดมีดและไม่มีศิลปะดังพวกอินเดียนแดงเผ่าอาปาเช่ พวกชนเผ่าต่าง ๆ ของแคลิฟอร์เนียและกลุ่มชนแถบคู่มแม่น้ำโคโลรัมเบีย นั้นไม่รู้จักรการใช้เครื่องปั้นดินเผาเลย แม้แต่น้อย ภาชนะใส่ของของพวกเขาขุดจากไม้ บ้างก็ตัดไม้ไม่ซ้อหนึ่งมาใส่ บ้างก็ใช้เปลือกผลน้ำเต้า บ้างก็ใช้เปลือกหอย บ้างก็ทำจากเปลือกไม้หรือหนังสัตว์บางครั้งก็ใช้มือของตนเองเป็นภาชนะสำหรับตักน้ำรับประทาน

แม้ว่าจะเป็นอย่างที่กล่าวมานี้แต่การค้นพบว่ามีมนุษย์รู้จักเทคนิคในการทำเครื่องปั้นดินเผาเพื่อความสะดวกต่อการหุงหาอาหาร ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเปิดศักราชใหม่ และเป็น

หลักฐานว่ามีการใช้เครื่องปั้นดินเผากันอย่างกว้างขวางในหมู่บ้านแหล่งที่อยู่อาศัยซึ่งก็ย่อมเป็นหลักฐานยืนยันถึงการเป็นหมู่บ้านอย่างแน่นอน

หากเป็นเช่นนั้น เครื่องปั้นดินเผาเกิดขึ้นได้อย่างไร การถกปัญหาที่ก่อนหน้านี้ก็ได้จากการกล่าวของเทเลอร์ในหนังสือเรื่อง "การศึกษาวิจัยมนุษย์ชาติในสมัยโบราณ" โดยอ้างการคาดคะเนของเกอไก่นและที่ค่อนข้างจะไม่ได้รับการสนใจคือ การถกปัญหาถึงภูมิหลังของเทคนิคในการทำภาชนะดินเผาของเขา โดยกล่าวว่า "ผู้คนได้เริ่มเอาดินเหนียวป้ายลงบนภาชนะที่ติดไฟง่าย เพื่อป้องกันไม่ให้มันถูกไหม้ลามจนหมด ต่อมาพวกเขาจึงรู้ว่าการใช้ดินเหนียวแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้นก็สามารถป้องกันการถูกไหม้ได้ ดังนั้น จึงได้เกิดเครื่องปั้นดินเผาในโลกขึ้น" การคาดคะเนดังกล่าว ดูสมเหตุสมผลและน่าจะเป็นไปได้กับการค้นพบของนักโบราณคดีและนักมนุษยวิทยา แต่คงจะอธิบายด้วยเหตุผลเดียวกันทั้งหมดไม่ได้เนื่องจากบางชนชาติมีวิธีประดิษฐ์เครื่องปั้นดินเผาไม่เหมือนดังที่กล่าวมา สิ่งที่เราคควรพิจารณาคือ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็มีใช้เงื่อนไขที่สำคัญในการทำให้เกิดเครื่องปั้นดินเผาอย่างแน่นอน การเกิดของมันก็เหมือนกับสิ่งที่มีมอร์แกน ซึ่งให้เห็นว่า "มนุษย์โลกจะต้องมีแหล่งที่อยู่อาศัยเสียก่อน ทั้งยังจะต้องมีเทคโนโลยีอย่างง่าย ๆ เจริญขึ้นถึงระดับหนึ่งแล้ว มนุษย์จึงจะรู้จักประดิษฐ์เครื่องปั้นดินเผาได้" ที่กล่าวในที่นี้ว่า เทคโนโลยีที่ปรากฏขึ้นก่อนการรู้จักทำเครื่องปั้นดินเผาคือเทคโนโลยีอะไรเล่า มอร์แกนได้กล่าวต่อไปอีกว่า การรู้จักจัดการกับอาหารการกินบางชนิดได้ในระดับหนึ่งนั้น ก็คือการรู้จักทำภาชนะจากไม้ เปลือกไม้ งานสานงานทอที่ทำจากใยพืช งานฝีมือสานตะกร้า การทำหัวลูกศร เป็นต้น กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ รู้จักการใช้ไฟ การขัดหินให้มันเงา การเพิ่มความงามจากภาชนะที่ทำจากกระดูกสัตว์และก้างปลาให้ดูสวยขึ้น การขุดท่อนไม้เป็นภาชนะหรือการทำเครื่องจักสาน เป็นต้น ในสมัยนั้น ปรากฏการณ์ของเทคโนโลยีเหล่านี้ เชื่อแน่ว่าต้องเป็นการปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีที่ทำให้ทั่วโลกตื่นตาสงสัยอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการประกอบเครื่องมือเช่น การรู้จักเอาใบขวานมัดกับท่อนไม้เพื่อทำเป็นค้อน การรู้จักเอาพลั่วมัดติดกับก้านไม้ สิ่งเหล่านี้ได้เป็นประโยชน์ให้สังคมเศรษฐกิจของคนสมัยดึกดำบรรพ์เป็นอย่างมาก แต่หากเราจะพิจารณาจากการเริ่มรู้จักทำเครื่องมือแบบนั้นแบบนี้หรือการนำวัตถุดิบมาทำอาวุธแล้ว วัตถุดิบที่ได้ถูกมนุษย์โลกนำมาใช้แรกสุดคือ ก้อนหิน ยังมีท่อนไม้ กระดูกสัตว์ ก้างปลา และเส้นใยจากพืชชาติ เป็นต้น กล่าวโดยรวมก็คือสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นวัตถุดิบที่มีโดยจำกัด และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งนี้ก็คือข้อจำกัดเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้นั่นเอง

แต่ว่าการเกิดขึ้นของเครื่องปั้นดินเผาไม่ได้คล้ายคลึงกับที่กล่าวมานี้เลย สิ่งที่เขาเอามาใช้คือ วัตถุสิ่งใหม่ที่มีมนุษย์เป็นผู้ผลิตขึ้น ในประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมการใช้สิ่งของที่พวกเขารู้จักใช้นั้นไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น แต่เนื่องจากเป็นการเปิดเผยความลับของธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ นั่นเอง จึงทำให้พวกเขาค่อย ๆ รู้จักการหลอมโลหะอันเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญของโลกปัจจุบัน รู้จักการหลอมแก้วให้ละลาย รวมทั้งการเผาเครื่องเคลือบ เป็นต้น ปรากฏการณ์ที่ค้นพบทางด้านวิทยาศาสตร์

ก็เหมือนกับที่ คังเตอ มีความเห็นว่าเป็นการค้นพบใหม่นั้นที่แท้แล้ว “เป็นสิ่งที่ค้นพบมาแล้วในสมัยโบราณทั้งนั้น”

สำหรับการรู้จักประดิษฐ์ของใหม่ ๆ ที่คนทำขึ้นในด้านการใช้สอย ศาสตราจารย์ จางฝู่คัง (Zhang Fukang) ได้อธิบายไว้ว่า “การใช้ดินเหนียวเผาทำเครื่องปั้นดินเผานั้นไม่เพียงแต่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของธรรมชาติ เท่านั้นยังนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงธาตุแท้ของวัตถุดินเหล่านั้นด้วย ดินเหนียวคือการกลายตัวจากหินชนิดหนึ่งที่ถูกลมแล้วกลายเป็นดินเหนียวเช่น หินอวิ้นหมู่ ลีอิ่ง จางซือ เกาหลี (ดินเกาหลี) ตัวสือเกาหลี ฟ่างเจวี่ยซือ รวมทั้งแร่เหล็กมีส่วนในการประกอบกันขึ้น แล้วใช้ความร้อน 800 องศาขึ้นไป เผาอีก จะทำให้ดินเหนียวเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างลับซับซ้อนทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการละลายตัวของแก้วผลึก และการกลายเป็นผลึกได้กลับสภาพเป็นแข็ง หรือเกิดเป็นผลึกคล้ายแก้วที่หลอมในอุณหภูมิต่ำ เป็นต้น จากที่เกิดขึ้นนี้ได้นำมาทำเป็นดินเครื่องปั้นดินเผาจึงมีความทนไฟที่แข็งแกร่งมากกว่าไม่แตกหักละลายตัวง่าย เมื่อนำมาขึ้นรูปก็จะขึ้นได้ง่าย จากความต้องการที่ไม่เหมือนกัน สามารถนำดินนั้นมาทำภาชนะแบบต่าง ๆ ทั้งยังมีความต้านทานกับออกซิเจนได้อย่างมากอีกด้วย มีคุณสมบัติพิเศษคือทนต่อการใช้งาน เป็นต้น

ดังนั้น เราจึงกล่าวได้อย่างนี้ว่า การค้นพบวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผา ไม่ควรจะเข้าใจอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นความรู้ของการแปรสภาพของการใช้ไฟ ยิ่งไม่ควรจะคิดว่าเป็นการค้นพบโดยบังเอิญ แต่มันควรจะ เป็นแรงสะท้อนของสังคมหนึ่ง ๆ ที่สามารถแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมภายใต้เงื่อนไขทางเทคโนโลยี ผลสะท้อนนี้จะต้องอยู่ในขั้นตอนแห่งการปฏิบัติของสังคมมนุษยชาติเป็นเวลาอันยาวนานด้วย หากจะอาศัยผลที่ได้จากความคิดเห็นโดยตรงจากพลังแห่งการตรวจสอบการพิจารณาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ และผลของการนำมาใช้ ควรดูว่ามันเป็นการที่มนุษยชาติเอาชนะเรื่องของน้ำ ไฟและดินได้ จากเรื่องดังกล่าว นักประวัติศาสตร์จีนกั๋วมอริ้วได้เขียนบทกลอนไว้บทหนึ่ง ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อความเข้าใจทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เต็มไปด้วยเหตุผลและปรัชญาของการกำเนิดเครื่องปั้นดินเผา ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนเกี่ยวกับพลังงานอันแท้จริงที่สามารถผลักดันให้เกิดงานศิลปะได้ กลอนบทนี้กล่าวไว้ว่า “ดินมีมารดา เป็นผู้ให้กำเนิด เครื่องปั้นดินเผาเป็นสิ่งที่มนุษย์นำมาตกแต่ง ตักตาดินเผาและดินได้รวมเป็นรูปร่างและ หินเหนียวเกิดการผสมผสานการปรับธาตุน้ำไฟไม้ทอง ความสัมพันธ์กันระหว่าง ฟ้าราชสำนัก พ่อค้าและเงินตรา จะ มีผลซึ่งกันและกัน รวมเป็นทะเลแห่งเครื่องปั้นดินเผาออกสู่ห้วงน้ำที่ยิ่งใหญ่ นับได้ว่าเป็นที่รวมของปรากฏการณ์ทุกอย่าง จากบทกลอนสี่ซีเจียงเฮี่ย

จากข้อมูลทางโบราณคดีและมนุษยวิทยาที่ค้นพบในประเทศจีน แม้จนบัดนี้ก็ยากที่จะหาเรื่องราวมาเขียนเกี่ยวกับการเกิดของเครื่องปั้นดินเผาให้มากกว่านี้ได้ เครื่องปั้นดินเผารุ่นแรกสุดของจีนมีลักษณะอย่างไรกันแน่ก็ยังไม่เคยเห็น แต่จากประวัติการเกิดเครื่องปั้นดินเผาที่สืบต่อเป็นระยะเวลา

วิวัฒนาการของมันเป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจมาก มันไม่เพียงแต่ค่อย ๆ กลายเป็นภาชนะที่ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างในชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์โลกแล้ว มันยังมีวิวัฒนาการทางด้านความสวยงามเหลือไว้ให้กับชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมอีกด้วย ซึ่งมีรูปแบบสีสันหลากหลายเกิดการทำให้เป็นรูปสัตว์และประดับด้วยภาพสัตว์ หรือเส้นและความสวยงามของสีสัน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ามันคือที่รวมของหลากหลายสาขา จนดูว่าเป็นการกล่าวโดยรวมที่น่าจะถูกต้องที่สุด

เครื่องปั้นดินเผาที่ค้นพบเก่าสุดในขณะนี้ พบที่แหล่งโบราณสถานสมัยหินใหม่ที่แถบลุ่มแม่น้ำหวงเหอ ที่แหล่งโบราณสถานดังกล่าวก็มีเครื่องปั้นดินเผาจากเทือกเขาฉือชานและเมยหลี่กั่งเป็นตัวแทน

เมยหลี่กั่ง อยู่ที่อำเภอซินเจิ้ง มณฑลเหอหนาน ส่วนภูเขาฉือชานอยู่ที่อำเภอชู่ชาน มณฑลเหอเป่ย์ของ ที่พบในแหล่งโบราณสถานทั้งสองแห่งนี้มีอายุประมาณหกพันปี โบราณวัตถุจากเมยหลี่กั่ง อาจจะมีอายุเก่ากว่าเล็กน้อย

เครื่องปั้นดินเผาพบที่เมยหลี่กั่งและฉือชาน ส่วนทำด้วยมือ ความหนาของผิวภาชนะไม่เสมอ รูปแบบของภาชนะก็เป็นแบบง่าย ๆ ที่มักพบมี ขาม บาตร กาน้ำ ไหและบาตรแบบชาตั้ง 3 ขาบ้าง 4 ขาบ้าง ผิวของภาชนะส่วนมากเป็นสีพื้นที่พบมีลายเชือกทาบ ลายจุดขีด ลายจุดเม็ดละหุ่ง และแกะจุดขีดเล็ก และ แทง บัก เป็นต้น เมาด้วยไฟ 700 °C - 960 °C เนื้อดินไม่แน่นนัก ทั้งค่อนข้างหยาบ นอกจากนั้นที่เมยหลี่กั่งยังได้พบดินเผารูปแพะและหมูหลายชิ้น ที่ภูเขาฉือชานยังได้พบชิ้นส่วนแผ่นดินเผาหลายชิ้นเป็นแผ่นที่ระบายด้วยเส้นสีแดงลายหยักอย่างง่าย ๆ จากนี้ทำให้เราเห็นว่าเมื่อ 6 พันปีก่อนนี้ เครื่องปั้นดินเผาของจีนก็ยังคงมีรูปแบบเรียบง่ายแต่มีรูปแบบของเครื่องมือดินเผาเริ่มแรกเริ่มมีเทคนิคที่แน่นอนไม่ใช่เครื่องปั้นดินเผาที่ไม่ใช่เพิ่งเกิดใหม่ จึงยังคงกล่าวไม่ได้ว่ามันคือเครื่องปั้นดินเผาที่ทำขึ้นแรกสุดของจีน

อีกประการหนึ่ง แพะดินเผาและหมูดินเผาที่พบที่เมยหลี่กั่ง นั้น เป็นการค้นพบที่แสดงถึงฝีมือในการทำดินเผาที่มีความหมายมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

สำหรับการค้นพบของตุ๊กตาดินเผาสมัยหินใหม่ ศาสตราจารย์ฮาเวย์หลานแห่งมหาวิทยาลัยยูเมิงเทอ แห่งสหรัฐอเมริกา มีความเห็นว่า "ประมาณสองหมื่นห้าพันกว่าปีนั้นผู้คนก็รู้จักการทำเครื่องปั้นดินเผาแล้ว ตอนนั้นได้ทำเป็นรูปสลักคนขนาดเล็ก ยังมีได้ทำเป็นภาชนะแต่อย่างใด จากแหล่งโบราณสถานสมัยหินใหม่ของประเทศจีนได้ค้นพบทั้งตุ๊กตาดินเผาและภาชนะดินเผาในเวลาเดียวกัน แต่ว่าจำนวนไม่มากนัก แต่สิ่งที่นักมนุษยวิทยาสงโจคืองานแกะสลักว่าในงานแกะสลักชนิดต่าง ๆ นั้นมีสิ่งใดที่สั่งสมมาจากธรรมชาติบ้าง เพราะเหตุใดจึงต้องรับมาแบบนี้ นักมนุษยวิทยาจะให้ความสำคัญต่อระดับการสืบทอดทางประเพณีและวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะของคนสมัยโบราณว่ามีพัฒนาการอย่างมีความหมายหรือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางใด

ไม่เพียงเท่านั้น จากเครื่องปั้นดินเผาหลายเขียนสีของภูเขาจือชานที่วัดฉานกาโรอย่างไม่ขาดสาย สืบต่อกันลงมา จึงทำให้เกิดมีวัฒนธรรมยางเซา วัฒนธรรมต้าเหวินโค่วและวัฒนธรรมหม่าเจียหยาวที่มี เครื่องปั้นดินเผาสวยงามจากสีสันทและรูปแบบที่หลากหลาย ในบรรดาเครื่องปั้นดินเผาเหล่านั้นที่จัดว่ามีความสวยงามเป็นตัวแทนของยุคสมัยได้คือไหหลายปลาทหลายตัวที่ขุดพบที่ซีอานเปี่ยนป้อ อย่างลายหน้าคน ลายปลา และเครื่องปั้นดินเผาแบบไต้หวันมีลายดาว 8 แฉกของวัฒนธรรมต้าเหวินโค่ว สิ่งของที่พบที่ซีอาน เปี่ยนป้อนั้น แม้ว่าการวาดภาพจะได้จากชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนจริงๆ แต่ก็มีได้มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ เกี่ยวกับรูปแบบที่ปรากฏออกมาอย่างชัดเจนจึงได้ฉีกแนวให้เป็นลวดลายที่ลายด้านนอกทำเป็นรูปปลา และหน้าคน แต่จากพื้นฐานของการพิจารณาแล้วพวกเขาใช้เส้นเพียงไม่กี่เส้นก็สามารถวาดสิ่งที่ต้องการ ลงในโครงสร้างที่เรียบง่ายได้อย่างเหมาะสมทำให้ผู้คนได้ชื่นชมภาพในแนวใหม่ที่ดูเป็นรูปแบบคล้าย ๆ ของจริงได้ เครื่องปั้นดินเผาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมีไว้เพื่อการศึกษาสภาพแวดล้อมของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์แสดงออกถึงรูปแบบและความเข้าใจในเรื่องความงามของประวัติศาสตร์การทำเครื่องปั้นดินเผา แบบของจีน ซึ่งก็คือการนำลวดลายต่าง ๆ มาทำให้เป็นรูปง่าย ๆ เหมาะกับการนำไปใช้ การชื่นชมใน ธรรมชาติ และความเข้าใจในเรื่องของความงามรวมทั้งสีสันจึงทำให้ดูเป็นงานศิลปะและรูปสัญลักษณ์

ไม่เพียงเท่านั้น จากตุ๊กตาดินเผารูปหัวแพะและหัวหมูซึ่งพบที่เฉยหลี่กั๊งนั้นวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องปรากฏเครื่องปั้นดินเผามีฝาปิดรูปหัวคน นกหวีดดินเผารูปหมู นกดินเผา (สิ่งของที่กล่าวมานี้พบที่ซี อานเปี่ยนป้อ)ภาชนะดินเผาแบบตั้งรูปเหยี่ยว (พบที่โหม่งจวงอำเภอหวาเซี่ยน มณฑลซานซี) กาน้ำดินเผา รูปหัวคน (พบที่เมืองหลัวหยาน มณฑลซานซี) แจกันดินเผาเขียนสีรูปหัวคน (พบที่เมืองฉินอาน มณฑล กานซู) ตุ๊กตาดินเผา หมูดินเผา แพะดินเผา ปลาดินเผา (พบที่เหอหมู่ตี้ มณฑลเจ้อเจียง) ตุ๊กตาดินเผารูป หัวคน (พบที่ชั้นแรกของวัฒนธรรมหม่าเจียปิ่น ที่เหอหมู่ตี้) ดินเผารูปหมู (พบที่ต้าเหวินโค่ว มณฑลชาน ตง) ดินเผารูปสุนัข (พบที่ซานหลี่เหอ มณฑลชานตง) รวมทั้งไม่กี่ปีมานี้พบศีรษะเทพีดินเผา ตุ๊กตาดินเผา รูปหญิงมีครรภ์ที่หนิวเหอเหลียง อำเภอเจียนมิง และที่ตั้งขานจู่อำเภอเค่อจั่วเซี่ยนมณฑลเหลียวหนิง ซึ่ง ส่วนเป็นรูปแบบอย่างของการจำลองจากชีวิตจริง ตุ๊กตาดินเผาต่าง ๆ เหล่านี้ได้แสดงออกถึงความรู้สึก และท่าทางของมนุษย์ที่มีความเคารพนับถือ เพศแม่และบรรพบุรุษและสัตว์ทั้งนี้โดยแสดงออกมาเป็นรูป แบบทางศิลปะ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรู้สึกความพอใจและการชื่นชมในความงามแก่ผู้พบเห็นด้วย ดังนั้นงานเครื่องปั้นดินเผาเหล่านี้ จึงแสดงให้เห็นถึงพลังในการแสดงออกอย่างมากมาย ทั้งยังแสดงออกถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ยังคงหลงเหลือให้ชาวโลกได้ขบคิดกันต่อไป

ต่อจากความเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดของหมู่บ้านกลีกรรมของวัฒนธรรมยางเซา ซึ่งประมาณว่าอยู่ ในระหว่างก่อนคริสตศักราช 4000 ปีถึงก่อนคริสตศักราช 3000 ปีนั้น ได้มีวัฒนธรรมหลงชาน วัฒนธรรม

เหลี่ยมๆ เกิดขึ้นพร้อมกันบนพื้นที่มณฑลเหอหนาน ซานตง หูเป่ย์ เจ้อเจียง การทำเครื่องปั้นดินเผาของวัฒนธรรมหลงชานโดยทั่วไปได้ใช้เทคนิคด้วยแป้นหมุนเร็ว วัตถุดินที่นำมาใช้คือดินเหนียวสีดำ และดินเหนียวสีเหลืองที่สามารถปั้นรูปร่าง ภาชนะที่พบบ่อยคือแก้วน้ำ ภาชนะรูปได้ว กุช กาน้ำ ตัง เป็นต้น ภาชนะที่มีฝาปิดมีด้ามจับ ก็เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังเป็นงานที่ทำด้วยมือทั้งหมด ส่วนมากผิวภาชนะจะเกลี้ยง ไม่มีลายแต่ก็ยังนิยมเจาะรูแบบลายขลุ่ยเป็นลายประดับ ภาชนะชนิดที่มีผิวหนาเพียง 1.5 มิลลิเมตร จะเป็นแก้วสูงที่มีด้ามจับมีผิวภาชนะบางประดุจเปลือกไข่ เป็นงานตัวอย่างที่มีมาตรฐานสูงของวัฒนธรรมหลงชาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคนิคการเผาดินเผา พวกเรารู้จักวิธีการควบคุมสีเคลือบดินเผาแล้ว ในการเผาที่ใกล้จบกระบวนการนี้มักจะใช้วิธีรมควันเพื่อให้เป็นสีดำโดยใช้ถ่านผสมเข้าไปที่ผิวภาชนะเป็นจำนวนมาก สุดท้ายก็ปรากฏเป็นภาชนะดินเผาสีดำเงาวาวราวกับล่องรัก ด้วยเหตุที่มีการขีมิวิธีการหรือการถ่ายทอดวิธีการของวัฒนธรรมนั้น เทคนิคการรมควันด้วยการผสมถ่าน บัดนี้ยังคงเหลือให้เห็นในแถบซานตง ย้อเจ้า

จากสมัยราชวงศ์ซางและราชวงศ์โจว เป็นต้นมา เนื่องจากความเจริญรุ่งเรืองทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปะทัศนกรรมและการแสวงหาสิ่งของจำเป็นตามความต้องการในชีวิตความเป็นอยู่จึงมีมากขึ้น ภาชนะดินเผาได้ทำหน้าที่ได้อย่างกว้างขวางแก่มวลมนุษยชาติ นอกจากการใช้ภาชนะดินเผาประจำวันแล้ว ยังต้องมีเครื่องดินเผาที่ใช้กับสิ่งก่อสร้าง คือกระเบื้องดินเผา กระเบื้องชิงชายดินเผา ตะปูดินเผา กระบอกดินเผา ท่อระบายน้ำดินเผา อิฐสี่เหลี่ยมดินเผา และขอบสระดินเผา หม้อดินเผาสำหรับหลอมสำริด แบบหรือแม่พิมพ์ดินเผาทั้งแบบหลอม ด้านในและด้านนอก แม่พิมพ์ดินเผาเหรียญตราแบบต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการหลอมโลหะในการทำเงินตราและการถลุงเหล็ก ในการผลิตเครื่องมือที่ใช้ในการทำทุกชนิด เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ความหมายของคำว่าเครื่องปั้นดินเผาเพียงคำเดียวก็มีความหมายเกินกว่าขอบเขตของคำว่าภาชนะแล้ว ทั้งยังมีความหมายต่างหากอีกแง่หนึ่งซึ่งได้กลายเป็นแบบอย่างหนึ่งโดยตัวของมันเอง อย่างเช่น การทำหมิงซี ซึ่งก็คือรองจำลองเล็ก ๆ เป็นดินเผาเพื่อใช้เป็นของฝังไปกับศพ เป็นต้น คำว่า หมิงซี ความหมายคือเป็นภาชนะของ "เทพผู้มีความสว่าง" เทพผู้นี้เกิดขึ้นเนื่องจากความเชื่อของมวลมนุษย์ นั่นก็คือผู้มีชีวิตอยู่เชื่อว่าผู้ตายไปแล้วจิตวิญญาณไม่ได้ดับสูญไป เมื่อพวกเขาตายไปแล้วต้องกลับมีชีวิตใหม่ในโลกอีกโลกหนึ่ง ดังนั้นจึงนำเอาสิ่งของที่เขาเคยใช้หรือของที่เขาชอบโดยทำเลียนแบบของจริงฝังลงไปหลุมศพด้วย วัตถุที่นำมาทำหมิงซีมีมากมาย เช่น หิน ไม้ โลหะ กระดุก จากการค้นพบทางด้านโบราณคดีหมิงซีทำด้วยดินเผามีพบเป็นจำนวนมากที่สุด ประมาณว่ามีรูปปั้นดินเผารูปคนใช้ นักดนตรี นักเต้นรำ บ้านเรือน หอคอยสูง หมู่บ้าน เรือ สระ เตาไฟ ครกตำข้าว ที่นั่ง นกสัตว์แมลง ปลา เป็นต้น หมิงซีดินเผาที่พบแรกสุด คือ บ้านดินเผาหลังหนึ่งของแหล่งโบราณสถานสมัยหินใหม่ที่ต้าจูนเจ้อ อำเภอที่เซี่ยน มณฑลเจียงซู ในสมัยฮั่นราชวงศ์ส่วนมากจะฝังคนเป็นเป็นไปพร้อมกับคนตาย ที่สุสานของผู้เป็นใหญ่แห่งทาส ได้พบคนฝังไปพร้อมกับศพกว่า 164 คน และที่ทำเป็นคนดินเผาของ

สมัยนี้ที่พบมีเพียงดินเผาสีเทา รูปชายหญิงที่ถูกมัดไว้เท่านั้นมาถึงสมัยราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่น สองสมัยนี้ ดูเหมือนว่าจะนิยมใช้ดินเผารูปคนที่เหมือนจริงจนถึงสมัยราชวงศ์ถังและสุย ในบรรดาสุสานที่มีชื่อเสียงระบือไปทั่วโลก ดังเช่นสุสานของพระเจ้าจีนซีฮ่องเต้ พบดินเผารูปทหารและม้ากว่า 7000 ชิ้น นับเป็นกลุ่มประติมากรรมดินเผาที่ยิ่งใหญ่ทางด้านศิลปะที่ทำจากพลังแห่งชีวิตของคนสมัยโบราณที่เหลือมาให้เห็นจนทุกวันนี้ จากดินเผากลุ่มนางระบำที่พบที่มณฑลชานตง ตึกคานักร้องดินเผาที่ขุดพบที่เสฉวน ตึกตาดินเผารูปหัวเป็นกบตัวเป็นคน ต้นไม้ทอง ซึ่งทำเป็นที่นั่ง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นของสวยงามแปลกใหม่ทางด้านศิลปะในสมัยราชวงศ์ฮั่นทั้งสิ้นและก็ล้วนเป็นงานสร้างสรรค์ของศิลปินในการปั้นหรือสลักรูปประติมากรรมแต่มีช่างานัตถกรรม สิ่งของเหล่านี้ให้ความประทับใจแก่ผู้พบเห็นที่ฝังลึกมากที่สุดคือการสะท้อนให้เห็นชีวิตของคนในสมัยนั้น ซึ่งแม้มองเพียงชั่วพริบตาเดียวก็รู้ว่าเป็นผลงานที่เปี่ยมไปด้วยพลังแห่งชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรูปแบบ ท่าทาง การเคลื่อนไหว ล้วนทำด้วยความชำนาญจนเกือบจะเป็นของมีชีวิตจริง พวกเขาส่วนเกี่ยวข้องกับความคิดและความปรารถนาของมนุษย์ ล้วนเน้นในการแสดงออกถึงความรู้สึกของมนุษย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับประเพณีวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณของกลุ่มชนของพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏออกมาในสายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำให้เรามองเห็นพรสวรรค์ของศิลปินที่มีความเข้าใจและสามารถแสดงออกได้อย่างลึกซึ้งในงานศิลปะ ดังเช่นเครื่องปั้นดินเผาสีเทารูปกบห้องโต ๆ ประดับอยู่บนฐาน ดินเผาเขียนสีรูปคนยกกระบี่ที่มี 3 คนกำลังแสดงท่าดีลังกา ท่ามีราข้าว ๆ ทั้งคู่ในท่ากลับหัว ภาพนี้จะเป็นหลักฐานได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถมองเห็นอีกว่าตึกตาดินเผาที่มีท่าทางหลากหลายไม่ว่าการแสดงออกนั้นจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรม ระเบียบกฎเกณฑ์ ประเพณีวัฒนธรรมหรือวิธีการดำรงชีวิตในแบบต่าง ๆ หรือไม่ว่าตึกตาดินเผาจะแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับเรื่องเสื้อผ้า เข็มขัด สถาปัตยกรรม สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น ลักษณะพิเศษของพวกเขาคือ แสดงออกด้วยความซื่อสัตย์ต่อสังคมสิ่งแวดล้อมและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของสมัยนั้น ๆ ศิลปะของสมัยราชวงศ์ฮั่นก็คือของสมัยราชวงศ์ฮั่น สมัยราชวงศ์ถังก็คือของสมัยราชวงศ์ถัง จะไม่มีการคลาดเคลื่อนเป็นอันขาด ดังนั้นในขณะที่เราชื่นชมรูปแบบอันงดงามของตึกตาดินเผาเหล่านี้แล้ว เรายังได้เห็นส่วนที่มีได้กล่าวถึงหรือเหลือให้เป็นหลักฐานจากการจดบันทึกที่ละเอียดพอจากได้ซึก ซึ่งจะมีประโยชน์อันใหญ่หลวงต่อการตรวจสอบหลักฐาน การเปรียบเทียบหลักฐาน การแนะนำอธิบายและการเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างเช่น ในหนังสือเล่มนี้ได้เสนอเรื่องเรือดินเผาพบที่กวางโจวจากสุสานราชวงศ์ฮั่นตะวันออก เป็นต้น ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าประเทศจีนแม้ว่าจะมีประวัติการเดินทางเรือในแม่น้ำภายในประเทศมาเป็นเวลานานมาแล้ว นอกจากหลักฐานที่ขุดค้นพบเป็นเรือไม้เพียงไม่กี่ลำของสมัยราชวงศ์จั้นกั๋ว และสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกที่ฮั่น เมืองเหลียนเจียง มณฑลฝูเจี้ยนและเมืองหว้าโจว มณฑลกวางตุ้งแล้ว ก็ไม่มีใครรู้จักเรือบรรทุกสินค้าในสมัยราชวงศ์ฮั่นว่าเป็นเช่นไร บัดนี้ลองดูเรือหมิงซี เรือดินเผาที่ฝังไปกับศพซึ่งได้เรือแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนหน้า ตอนกลาง ตอนท้าย หัวเรือมีลมขอ ท้ายเรือมีหางเสือ นี้ก็ไม่ได้ดีกว่าการอ่านหนังสือถึง 10 ปีหรอกหรือ

ในประวัติศาสตร์อันยาวนานนี้ เครื่องปั้นดินเผาแม้จะเป็นของใช้จำเป็นในชีวิตของคน แต่ก็ยังถูกคนจัดว่าเป็นการนำวัสดุอย่างใหม่มาแทนวัสดุเดิมซึ่งก็คือไม้และสำริด แต่จากความสำเร็จของสังคมและเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมทั้งวัสดุใหม่ ๆ ที่ออกมาอย่างไม่ขาดสาย ประกอบเข้ากับเครื่องปั้นดินเผาเองมีส่วนบกพร่องบางอย่างที่ไม่สามารถจะจัดการได้ ดังนั้นมันจึงค่อย ๆ ลดความสำคัญลงไป และมีเครื่องเซรามิก ซึ่งเจริญขึ้นจากรากฐานเดียวกันเข้ามาแทนที่ และการค้นพบดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา บางชนิดหรือน้ำยาเคลือบ รวมทั้งการนำมาใช้ เช่น พวกเครื่องแก้ว หรือการเคลือบด้วยสารตะกั่ว หรือเครื่องปั้นดินเผาที่เรียกว่าจือซาเผาที่เผาผลาญด้วยไฟแรงต่ำ

เครื่องปั้นดินเผาที่เรียกว่า จือซาเผาคือทำจากดินสีม่วงชนิดพิเศษของเมืองซีซิงทางใต้มณฑลเจียงซู ดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผาชนิดนี้ ดูข้างนอกจะมีสีม่วงหรือม่วงแดง มีส่วนผสมของแร่เหล็กมาก มีคุณสมบัติพิเศษสำหรับนำมาปั้นรูปภาชนะมีความแห้งหดตัวเป็นอัตรา 3.8 % เผาด้วยความร้อน 1150 C จะเหมาะที่สุด

ประวัติศาสตร์ของจือซาเผา ประมาณว่าเจริญขึ้นในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ เช่นเราดูจากวิธีการทำแล้ว ก็คือมีกรรมวิธีต่อเนื่องจากการเผาดินเผาที่เรียกว่า วิธีการทำดินเหนียวเป็นเส้นยาว ๆ ที่ทำกันในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกของเขตซีซิง แต่ได้ยืมวิธีการและเลียนแบบวิธีการฝังลายของงานหัตถกรรมดินเผามาใช้

เครื่องปั้นดินเผาจือซาเผา เมื่อเริ่มต้นทำนั้นก็มีความสัมพันธ์กับการผลิตใบชาและการดื่มชาของชาวเมืองซีซิง หลังจากกลางสมัยราชวงศ์หมิงมาแล้ว ได้มีความสำคัญต่อนักปราชญ์ผู้รู้ของแถบเจียงหนานจึงได้ค่อย ๆ กลายเป็นศิลปะในการทำกาน้ำชา การสลักบทกวีนิพนธ์แบบชื่อชื่อ หรือการเขียนตัวอักษรโดยสลักลงในเนื้อดินที่ทำกาน้ำชา จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาไป การที่กล่าวว่ “ประติมากรรมดินเผาสืบต่อวัฒนธรรมมาร้อยชั่วคนคนจากแผ่นดินจีนเป็นดินก้อนเดียวกัน” ได้เขียนไว้เป็นบทความเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาที่มีระยะยาวนานกว่า 8000 ปี ซึ่งก็คืองานของศิลปินเอกหลายพันหลายหมื่นท่าน พวกเขาได้ประดิษฐ์ผลงานอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อยอย่างสิ้นโรคจนผลสุดท้ายผู้โชคดีที่ได้เห็นชื่อเสียงให้พวกเราได้รู้จักเพียงบางท่าน ขอให้พวกเราจดจำบุญคุณของเหล่าศิลปินเหล่านี้ตลอดไป

